

ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЙ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ М. ВИШГОРОДА

О. В. ЗІБЦЕВА, кандидат сільськогосподарських наук,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: stplut@yandex.ua

Проаналізовано стан деревно-кущових насаджень прибудинкових територій центральної частини м. Вишгорода Київської області. Визначено асортимент деревних насаджень, співвідношення деревних і кущових рослин та його відповідність нормативним показникам.

Ключові слова: *прибудинкові території, зелені насадження, деревні види*

В умовах нової хвилі масового житлового будівництва актуальними залишаються питання озеленення житлових територій. У 1955-1965 рр. в Україні реалізовувався 10-літній план комплексного озеленення населених пунктів, за яким площа зелених насаджень збільшилася на 550 тис. га, а кількість зелених насаджень на одного мешканця зросла з 6,5 м² у 1955 році до 16,4 у 1965 році [2]. Екологічно та економічно доцільним виявилось широке використання рослин місцевої флори, що сприяло створенню стійких насаджень, підвищенню їх функціональних і естетичних якостей, досягненню більш органічного зв'язку архітектурних комплексів із природним оточенням, виявленню індивідуального обліку міст.

Прибудинкова територія – територія навколо багатоквартирного будинку, призначена для його обслуговування, до складу якої входить смуга озеленення вздовж стін житлового будинку [1]. Завдання озеленення прибудинкових територій – зручність для мешканців, організація відпочинку всіх вікових груп населення, максимальна ізоляція житла від проїжджих доріг з урахуванням сучасних принципів комплексного озеленення та благоустрою [3]. Крім того, мають бути забезпечені умови вільного доступу

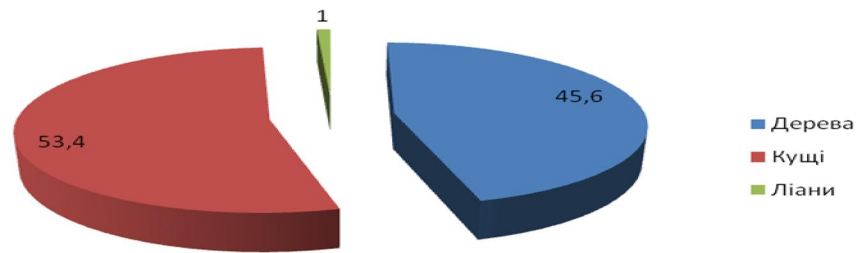
комунальних та інших служб для утримання будинку, ремонту інженерних мереж, ліквідації аварійних ситуацій. Озеленення території рекомендується облаштовувати між вимощенням житлового будинку і проїздом, між проїздом та зовнішніми межами території, здійснюючи деревно-кущові посадки переважно групами або солітерами з розміщенням дерев на відстані не менше 10–12 м, а рядові посадки дерев і кущів створювати лише у зонах, де потрібно відгородитись від пилу та шуму транспорту.

Матеріали і методика досліджень. У 2014-2015 рр. нами вивчались зелені насадження прибудинкових територій дев'яти із наявних 84 багатоповерхових будинків, тобто 10,7 %, які перебувають у комунальній власності територіальної громади м. Вишгорода, розташовані у центральній частині міста. Була проведена подеревна інвентаризація зелених насаджень, на підставі якої зроблено їх структурний аналіз із визначенням участі рослинних форм, співвідношення аборигенних та інтродукованих видів, плодкових і декоративних.

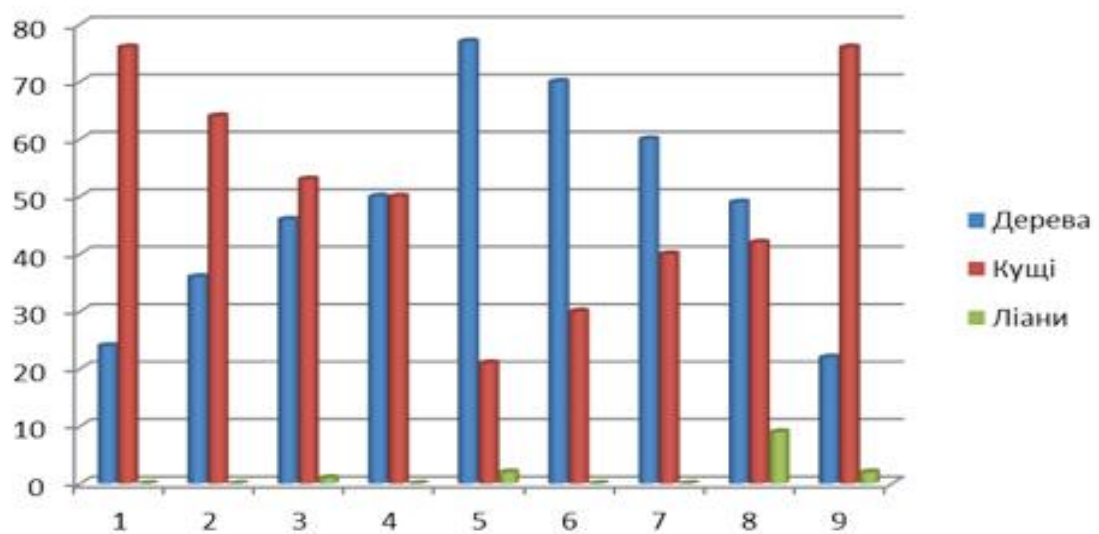
Результати досліджень. Наразі на дослідних об'єктах озелененими є безпосередньо прибудинкові смуги по периметру багатоквартирних будинків. Повсюдно не дотримується мінімальна відстань посадки дерев від стін будівель, а також рекомендована відстань між посадками дерев. Часто дерева ростуть у безпосередній близькості до будинків, чому сприяє природне поновлення окремих деревних видів (насамперед, вишні, клена ясенелистого, явора, сумаху пухнастого), яке не видаляється і може сягати віку понад 10-20 років. Внаслідок щільної забудови рекомендовані площі газонів практично відсутні.

Зелені насадження дослідних прибудинкових територій складаються із 45,6 % дерев, 53,4 % кущів і 1 % ліан (рис. 1).

Отримані дані свідчать про порушення рекомендованого співвідношення деревних і кущових рослин (1:10), яке, натомість, коливається на різних об'єктах в межах від 1:0,3 до 1:3,5 і становить у середньому 1:1,2 (рис. 2).

Рис. 1. Структура зелених насаджень прибудинкових територій м. Вишгорода, %

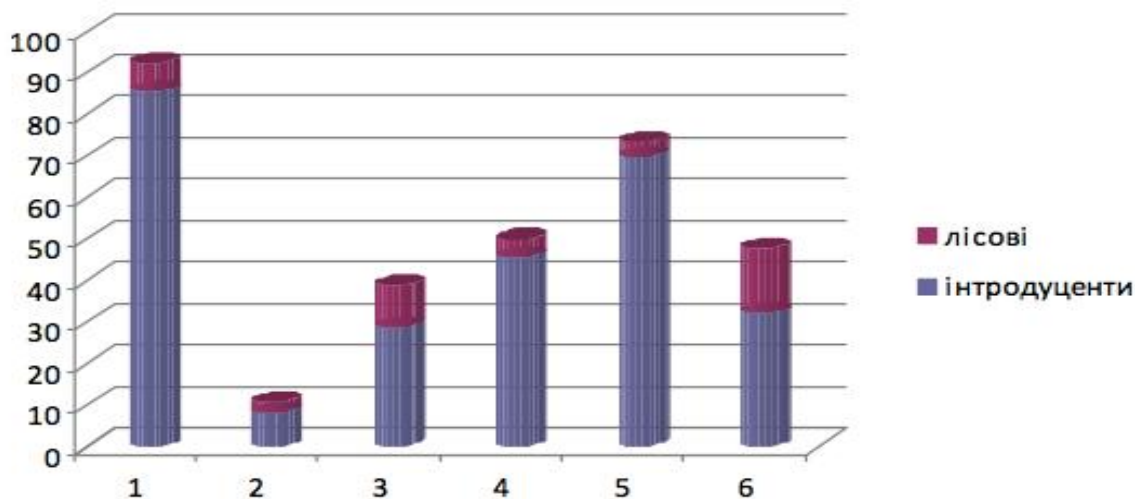

Рис. 2. Співвідношення рослинних форм у зелених насадженнях прибудинкових територій м. Вишгорода, %

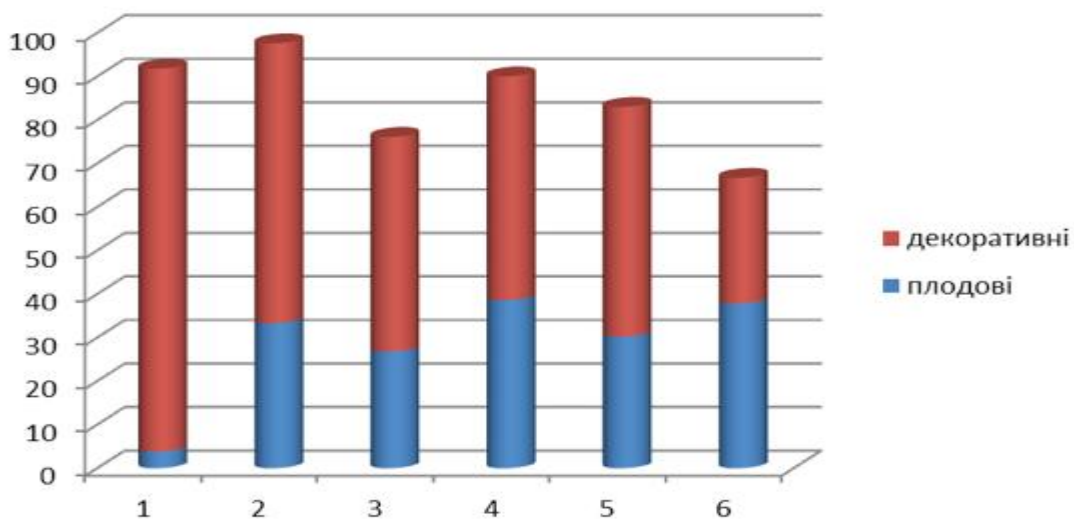
В асортименті деревних насаджень переважають плодови, кількість яких коливається від 36 до 78 %. Кількість аборигенних видів в асортименті зелених насаджень коливається в межах від 11 до 36 %, кількість інтродуцентів сягає 67 % за середнього значення 45 %, що не відповідає рекомендаціям переважного використання в озелененні подібних територій асортименту місцевої флори. Хвойні деревні види представлені поодиноким лише на 22 % дослідних об'єктів, хвойних кущів виявлено не було.

В кількісному відношенні на кожній прибудинковій території зростає у середньому 95 деревно-кущових рослин (від 53 до 142). Кількість інтродукованих рослин коливається на об'єктах від 8,3 до 85,7 % за

середнього значення 45,1 % (рис. 3). Кількість лісоутворюючих аборигенних деревних рослин становить у середньому 7,1 % з коливанням у межах 2,4 – 15,6 %. Середня чисельність плодкових деревних рослин становить 28,4 % із коливанням за окремими об'єктами у межах від 3,8 до 38,6 %, а рекомендованих для озеленення районів багатоповерхової забудови декоративних деревних і кущових рослин становить 55,8 % із коливанням в межах від 28,9 до 88,0 % (рис. 4).

Рис. 3. Частка аборигенних та інтродукованих рослин в озелененні дослідних об'єктів, %

Рис. 4. Частка плодкових і декоративних рослин в озелененні дослідних об'єктів, %

Виявлений тісний зворотній кореляційний зв'язок між кількістю плодкових і декоративних рослин в озелененні об'єктів ($r = - 0,831$) і середній прямий зв'язок між кількістю інтродуцентів і декоративних рослин ($r = 0,494$).

Вік деревних рослин коливається в досить широких межах: від декількох років до 60 і старше. Найстарші деревні рослини (віком 60 і більше років) зустрічаються на половині об'єктів. Серед них переважають аборигенні і плодови види, які зростали на території ще до будівництва багатоповерхівок і були збережені. На більшості об'єктів (83,3 %) є дерева віком 50, 40, 30 і 20 років. Молоді посадки віком до 10 років представлені на всіх дослідних об'єктах.

Висновки

1. З'ясовано, що нормативна мінімальна відстань посадки дерев від стін будівель не дотримується, чому сприяє природне поновлення окремих деревних видів, яке не видаляється і може сягати віку понад 10-20 років. Внаслідок щільної забудови рекомендовані площі газонів практично відсутні.

2. Зелені насадження дослідних прибудинкових територій складаються з 45,6 % дерев, 53,4 % кущів і 1 % ліан. Співвідношення деревних і кущових рослин коливається на дослідних об'єктах в межах від 1:0,3 до 1:3,5 і становить у середньому 1:1,2, що не відповідає нормативному значенню.

3. Середня чисельність плодкових деревних рослин в озелененні прибудинкових територій становить 28,4 % із коливанням за окремими об'єктами у межах від 3,8 до 38,6 %, а рекомендованих для озеленення районів багатоповерхової забудови декоративних деревних і кущових рослин – 55,8 % із коливанням у межах від 28,9 до 88,0 %. Кількість лісоутворюючих аборигенних деревних рослин на озелених територіях становить у середньому 7,1 %.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Благоустрій територій: ДБН Б.2.2-5:2011. – [Чинний від 2012-09-01]. – К. : Мінрегіон України, 2012. – 44 с.

2. Северин С. И. Об эффективном использовании посадочного материала при озеленении жилых районов городов Украинской ССР / С. И. Северин // Обмен опытом по зеленому строительству. – К.: Урожай. – 1968. – Вып. 5. – С. 80–92.

3. Солиенко Б. А. Некоторые проблемы озеленения новых микрорайонов / Б. А. Солиенко // Обмен опытом по зеленому строительству. – К.: Урожай. – 1968. – Вып. 5. – С. 93-96.

ОЗЕЛЕНЕНИЕ ПРИДОМОВОЙ ТЕРРИТОРИЙ ЦЕНТРАЛЬНОЙ ЧАСТИ Г. ВЫШГОРОДА

О. В. Зибцева

Проанализировано состояние древесно-кустарниковых насаждений придомовых территорий центральной части г. Вышгорода Киевской области. Определены ассортимент древесных насаждений, соотношение древесных и кустарниковых растений и его соответствие нормативным показателям.

***Ключевые слова:** придомовые территории, зеленые насаждения, древесные виды*

GREEN PLANTATIONS OF TERRITORIES ADJACENT TO HOUSES IN THE VYSHGOROD DOWNTOWN

O. V. Zibtseva

The condition of tree and shrub plantings on territories adjacent to houses in the Vyshgorod downtown of Kyiv region has been analyzed. The variety of tree species present in the plantations, ratio of trees and shrubs occurrence and its compliance to regulatory indicators were defined.

***Key words:** adjacent house territory, green spaces, tree species*